

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากพระราชบัญญัติวิชาชีพเภสัชกรรม พ.ศ. 2537 เภสัชกรชุมชน หรือ เภสัชกรที่ปฏิบัติหน้าที่ในร้านยา มีหน้าที่ต้องปฏิบัติ คือ เภสัชกรจักต้องจำหน่าย จ่าย ส่งมอบยาอันตราย ยาควบคุมพิเศษ วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ยาเสพติดให้โทษ ด้วยตนเอง ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของยาที่จ่าย ให้คำปรึกษาด้านยาแก่ผู้ป่วยและผู้มารับบริการ ตลอดจนบุคลากรทางการแพทย์ ต้องให้ข้อมูลยาที่ถูกต้อง เช่น ชื่อ ความแรง ขนาดการใช้ ผลข้างเคียง อาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา ข้อควรระวัง และแนวทางเพื่อปฏิบัติเมื่อเกิดอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา พร้อมทั้งจัดทำบันทึกเมื่อจำเป็น (1)

ในปัจจุบันบทบาทความรับผิดชอบของเภสัชกรมีการเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ เปลี่ยนจากบทบาทความรับผิดชอบในด้านผลิตภัณฑ์ (product concern) เข้าสู่มิติของการประกันคุณภาพด้านการบำบัดด้วยยา ประกอบกับความต้องการของสังคมที่เรียกร้องคุณภาพของงานบริการมีสูงขึ้น ลักษณะของงานบริการเภสัชกรรมจึงพัฒนาไปสู่ลักษณะผสมผสานระหว่างบริการจ่ายยา (product concern) กับบริการคนไข้ (patient-concern service) เพื่อให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของยาเกิดได้อย่างเต็มที่ บทบาทของเภสัชกรจึงปรับเข้าสู่ “งานเภสัชกรรมคลินิก” โดยงานบริการเภสัชกรรมคลินิกนี้จะประกอบไปด้วย งานบริการให้ข้อมูลข่าวสารด้านยา (drug information service) การติดตามการใช้ยา (monitoring drug therapy) การประเมินการใช้ยา (drug use evaluation) การจัดทำประวัติการใช้ยาของผู้ป่วยโดยใช้แบบบันทึกการใช้ยา (drug/medication profile) และการให้คำปรึกษาด้านยาแก่ผู้ป่วย (drug counseling) เป็นต้น (2)

การให้คำปรึกษาแก่ผู้ป่วย (counseling) หมายถึง กระบวนการสื่อสาร หรือการส่งต่อข้อมูลต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพจากเภสัชกรถึงตัวผู้ป่วยในเรื่องของการใช้ยา การใช้อุปกรณ์ช่วยต่างๆ รวมถึงการปฏิบัติตัวสำหรับผู้ป่วย หรือในเรื่องอื่นๆ อย่างถูกต้องมากที่สุด เพื่อให้ได้ผลทางการรักษาที่ดีที่สุด (2)

ในร้านยานั้นอาจกล่าวได้ว่าเภสัชกรชุมชนเป็นผู้ที่มีบทบาทโดยตรงในการปฏิบัติงานและพัฒนาคุณภาพของงานให้บริการผู้ที่มารับบริการในร้านยา เนื่องจากเภสัชกรชุมชนเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับผู้มารับบริการในร้านยามากที่สุด และเนื่องจากปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้ยายังคงเป็นปัญหาสำคัญของสังคมอยู่ ดังนั้นร้านยาหลายแห่งจึงได้เริ่มบทบาทในการให้คำปรึกษาแก่ผู้ที่มารับบริการในร้านยาของตน โดยไม่เพียงแต่ให้คำปรึกษาเฉพาะด้านยาเท่านั้น แต่ยังให้คำปรึกษาในเรื่องการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมกับโรคที่ผู้ป่วยเป็นอีกด้วย การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้ยาและการปฏิบัติตัวของเภสัชกรนี้ ถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งต่อความสำเร็จในการรักษาโรคของผู้ป่วย ซึ่งการให้คำปรึกษาของเภสัชกรต่อผู้ป่วยจะประสบความสำเร็จได้นั้น ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของผู้ป่วย โดยผู้ป่วยต้องเห็นความสำคัญต่อโรคที่เป็น การใช้ยาที่ถูกต้อง การปฏิบัติตัวที่เหมาะสม มีการยอมรับและทัศนคติที่ดีต่อเภสัชกรผู้ให้คำปรึกษา การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้ยาและการปฏิบัติตัวแก่ผู้ป่วยนั้น จำเป็นต้องใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ และเอกสารต่างๆ ในการประกอบการให้คำปรึกษา เช่น อุปกรณ์พิเศษในการบริหารยา แผ่นพับ ตารางการให้ยา ซึ่งการให้คำปรึกษานี้ เภสัชกรต้องใช้เวลาพอสมควรในการเตรียมตัวเตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ เอกสาร และสร้างความเข้าใจของผู้ป่วยให้ถูกต้อง ซึ่งอาจทำให้สูญเสียเวลาในการทำงานด้านอื่นๆ ไป

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงได้มีแนวความคิดที่จะศึกษาความเต็มใจที่จะจ่ายของผู้มารับบริการในร้านยาต่อการให้คำปรึกษาของเภสัชกรชุมชน โดยทำการสำรวจความคิดเห็นของประชากรในเขตชุมชนเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อทราบถึงความเต็มใจที่จะจ่ายของผู้ป่วยต่อการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้ยาและการปฏิบัติตัวของเภสัชกรชุมชน และเป็นการสร้างบทบาทรวมถึงความสำคัญของวิชาชีพเภสัชกรรม และเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษาถึงความเต็มใจที่จะจ่ายของผู้มารับบริการในร้านยาต่อการให้คำปรึกษาของเภสัชกรชุมชน

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อศึกษาระดับความเต็มใจที่จะจ่ายของผู้มารับบริการในร้านยาต่อการให้คำปรึกษาของเภสัชกรชุมชน
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจที่จะจ่ายของผู้มารับบริการในร้านยาต่อการให้คำปรึกษาของเภสัชกรชุมชน

ขอบเขตการวิจัย

เป็นการศึกษาถึงความเต็มใจที่จะจ่ายต่อการให้คำปรึกษาจากเภสัชกรชุมชน ของประชาชนในเขตชุมชนเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 248 คน ตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. 2545 ถึง พฤศจิกายน พ.ศ. 2545

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

1. ความเต็มใจที่จะจ่าย (willingness to pay) หมายถึง จำนวนเงินที่บุคคลแต่ละคนมีความยินดีที่จะจ่ายสำหรับสินค้าหรือบริการ สำหรับการบริการที่ไม่สามารถวัดออกมาในรูปของตัวเงินได้โดยตรง
2. การให้คำปรึกษา (counseling) หมายถึง กระบวนการสื่อสารหรือการส่งต่อข้อมูลต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพจากเภสัชกรถึงตัวผู้มารับบริการในเรื่องของการใช้ยา อุปกรณ์ช่วยต่างๆ การปฏิบัติตัว รวมถึงเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ยาและโรคอย่างถูกต้องมากที่สุดของผู้มารับบริการ เพื่อให้เกิดผลในการรักษาที่ดีที่สุด
3. เภสัชกรชุมชน (community pharmacy) หมายถึง เภสัชกรที่ปฏิบัติหน้าที่ในร้านขายยา โดยเภสัชกรต้องจำหน่าย จ่าย ส่งมอบยาอันตราย ยาควบคุมพิเศษ วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ยาเสพติดให้โทษ ด้วยตนเอง ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของยาที่จ่าย ให้คำปรึกษาด้านยาแก่ผู้ป่วยและผู้มารับบริการ ตลอดจนบุคลากรทางการแพทย์ ต้องให้ข้อมูลยาที่ถูกต้อง เช่น ชื่อ ความแรง ขนาดการใช้ ผลข้างเคียง อาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา ข้อควรระวัง และแนวทางเพื่อปฏิบัติเมื่อเกิดอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา พร้อมทั้งจัดทำบันทึกเมื่อจำเป็น (1)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงความเต็มใจที่จะจ่ายของผู้มารับบริการในร้านยาต่อการให้คำปรึกษาของเภสัชกรชุมชน
2. ทราบถึงปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลต่อความเต็มใจที่จะจ่ายของผู้มารับบริการในร้านยาต่อการให้คำปรึกษาของเภสัชกรชุมชน

